

**ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

« 26 » 08 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИБІРКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА**

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

Освітньо-наукова програма Економіка

освітнього рівня _____ доктор філософії _____

(назва освітнього рівня)

галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

інститут, філія, факультет, коледж Інститут економіки та менеджменту

Обсяг, кредитів: 4 (120)

Форма підсумкового контролю: залік

Київ 2025 рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів освіти освітнього ступеня «доктор філософії».

«25» серпня 2025 року. 41 с.

Розробник: Чечель О.М., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри управління та адміністрування Інституту економіки та менеджменту.

Викладач: Чечель О.М., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри управління та адміністрування Інституту економіки та менеджменту.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол від «25» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри _____  _____ Ростислав ДУБАС

«25» серпня 2025 року

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030
Дата засідання кафедри				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=13643>.

Робочу програму перевірено

28 серпня 2025 р.

Заступник директора Інституту економіки та менеджменту _____



Діана БАКАЛЕНКО

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
4.1. Анотація дисципліни	10
4.2. Структура навчальної дисципліни	10
4.2.1. Тематичний план	10
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	13
4.3. Форми організації занять	14
4.3.1. Теми практичних занять	14
4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота	14
4.3.3. Тематика ІНДЗ 4.3.4.	16
4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти	17
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	18
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	18
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності	18
5.3. Інклюзивні методи навчання	18
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	22
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	22
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру	23
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS	24
6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS	24
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS	25
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	25
7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ (ЗАЛІКУ)	26
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	28
8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	28
8.2. Глосарій (термінологічний словник)	28
8.3. Рекомендована література	35
8.4. Інформаційні ресурси	38
8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)	39
8.5. Фахові періодичні видання України з дисципліни	39
8.6. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни	40
9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	41

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-науковий рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Вид дисципліни вибіркова	
	Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 2	Спеціалізація	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальна навчально-дослідна робота: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 120		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача освіти – 5	Освітній ступінь / освітньо-науковий рівень: доктор філософії	30 год	8 год
		Практичні, семінарські	
		16 год	4 год
		Лабораторні	
		- год	- год
		Самостійна робота	
		59 год	97 год
		ІНДЗ: 15 год	
Вид семестрового контролю: залік			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є оволодіння здобувачами освіти базовими знаннями з історії і практики управління системою керівних органів, що здійснюють управління корпорацією, формування вміння вибору правильної стратегії її розвитку, залучення на вигідних умовах інвестицій, формування стійкого балансу інтересів акціонерів.

Предмет дисципліни: теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку корпоративного управління; основні поняття і підходи до формування принципів корпоративного управління, аналіз його сформованих концепцій.

Об'єктом дисципліни є корпоративне управління як система.

Головними завданнями дисципліни є:

- засвоєння сутності, завдань, інституційних основ та практики корпоративного управління;
- вивчення понятійного апарата дисципліни «Корпоративне управління» та методологічних основ;
- набуття навичок ефективного впровадження системи корпоративного управління в діяльність органів влади і місцевого самоврядування;
- засвоєння здобувачами освіти наукових теорій із корпоративного управління;
- розширення знань про механізми та моделі корпоративного управління;
- вивчення теоретичних положень і практики корпоративного управління як умови стійкого розвитку суспільства;
- опанування уміння здійснювати аналіз міжнародних та національних законодавчих актів щодо корпоративного управління для їх подальшого застосування в науковій роботі, майбутній професійній діяльності;
- засвоєння алгоритмів реалізації практики корпоративного управління в різних сегментах управління організацією;
- ідентифікація і аналіз фінансових аспектів розміщення, обігу та емісії цінних паперів з позиції концепції корпоративного управління;
- набуття навичок щодо впровадження фінансового менеджменту в системі корпоративного управління;
- вміння аналізувати корпоративну звітність організації і готувати необхідну інформацію для її формування.

Місце дисципліни в освітньому процесі підготовки докторів філософії. Теоретичною і методологічною базою вивчення корпоративного управління є дисципліни гуманітарного та загальноекономічного циклів, основи менеджменту, економіка підприємства, макроекономіка, мікроекономіка, управління персоналом, економіка праці та соціально-трудові відносини, економічна теорія, філософія, політологія.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

В результаті вивчення дисципліни «Корпоративне управління» здобувачі освіти повинні:

знати:

- предмет дисципліни «Корпоративне управління»;
- загальні поняття та підходи до формування принципів корпоративного управління;
- сутність, принципи і моделі корпоративного управління;
- особливості української моделі корпоративного управління: акціонерні товариства як об'єкт корпоративного управління;
- основні фактори та засади впровадження принципів корпоративного управління;
- національне та світове нормативно-правове регулювання корпоративного сектору;
- сучасні наукові, організаційні, управлінські та технічні досягнення корпоративного управління, шляхи їх практичного запровадження.

вміти:

- правильно застосовувати принципи корпоративного управління у практичній діяльності;
- сприяти впровадженню системи корпоративного управління в практику національного підприємництва;
- використовувати в діяльності компаній інструменти корпоративного управління, які сприяють ефективній розробці та реалізації принципів ефективності;
- обґрунтовувати найбільш сприятливі напрями здійснення корпоративного управління на основі проведення оцінки їх ефективності;
- підготувати статут та засновницькі документи підприємства корпоративного сектору економіки;
- розрахувати ринкову вартість цінних паперів; підготувати документи для проведення загальних зборів акціонерів; здійснити емісію акцій; розрахувати величину дивідендів; встановити вартість капіталу компанії;
- проаналізувати фінансову звітність акціонерного та дочірнього товариств та оцінити їх фінансовий стан і ринкову вартість; здійснити фінансові інвестиції.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Корпоративне управління» вивчає теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку корпоративного сектору національної економіки.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Змістовий модуль 1. Сутність та інфраструктура корпоративного управління

Тема 1. Корпоративне управління як фактор розвитку економіки

Корпоративна діяльність та розвиток корпоративних об'єднань. Етапи становлення корпоративної діяльності. Основні види господарських товариств, що існують в Україні. Корпоративні відносини та корпоративні інтереси. Учасники корпоративних відносин. Суб'єкти корпоративних відносин. Особливості внутрішніх і зовнішніх корпоративних відносин. Наглядова рада і виконавчий орган. Формування системи корпоративного управління: сутність, цілі, завдання, принципи. Основні проблеми корпоративного управління. Міжгалузеві особливості системи корпоративного управління.

Тема 2. Концепції та моделі корпоративного управління

Концепції управління акціонерними товариствами. Сутність організаційної моделі системи корпоративного управління. Учасники процесу корпоративного управління. Поняття моделі корпоративного управління та їхні види. Основні моделі корпоративного управління. Переваги і недоліки моделей корпоративного управління. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління. Формування української моделі корпоративного управління. Основні ознаки формування української моделі корпоративного управління. Дуалістичний принцип формування української моделі корпоративного управління. Основні чинники, які гальмують розвиток принципів корпоративного управління в Україні.

Тема 3. Інституціональні засади корпоративного управління

Законодавче забезпечення корпоративного управління в Україні. Нормативно-правова база функціонування корпорацій та забезпечення корпоративного управління. Міжнародні стандарти корпоративного управління та національні кодекси корпоративної поведінки. Структура стандартів корпоративного управління. Кодекси корпоративного управління. Організаційні структури управління акціонерними товариствами. Система управління корпораціями в Україні.

Тема 4. Організаційні елементи корпоративного управління

Структура корпоративного управління. Типова структура корпоративного управління. Основні принципи побудови структури корпоративного управління.

Загальні збори акціонерів: компетенції та порядок проведення. Основні групи питань, які відносяться до компетенції загальних зборів акціонерів. Організація роботи наглядової ради корпорації. Функції наглядової ради корпорації. Виконавчі органи корпорації, їхні види та компетенції. Корпоративний секретар та його функції в системі корпоративного управління.

Тема 5. Механізми корпоративного управління

Побудова системи внутрішньокорпоративного управління. Винагороди і дивіденди. Суть дивідендної політики підприємства. Корпоративний контроль. Об'єкти корпоративного контролю. Органи управління корпорації, що здійснюють внутрішній контроль. Компетенції наглядової ради корпорації стосовно здійснення внутрішнього контролю. Основні дії ревізійної комісії в контексті корпоративного контролю. Корпоративний контроль і корпоративна етика. Характеристика трьох рівнів корпоративної культури. Основні елементи корпоративної культури. Суть корпоративної етики.

Змістовний модуль 2. Корпоративне управління та регулювання діяльності акціонерних товариств

Тема 6. Інформаційна система корпорації

Поняття та принципи розкриття інформації. Базові складові процесу розкриття інформації в корпорації. Основні принципи розкриття інформації про діяльність корпорації. Корпоративні комунікації. Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації та основні напрямки її поширення. Сутність внутрішніх корпоративних комунікацій та її мета. Основні завдання внутрішніх комунікацій у корпорації. Інструменти внутрішніх комунікацій корпорації.

Тема 7. Корпоративна соціальна відповідальність

Сутність та складові елементи корпоративної соціальної відповідальності, рівні її впровадження. Рівні корпоративної соціальної відповідальності у вітчизняних корпораціях. Базові принципи Глобального договору ООН у системі корпоративної відповідальності. Ключові напрямки впровадження соціальної відповідальності. Напрями взаємодії корпорації із групами зацікавлених сторін у рамках реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності. Принципи корпоративної соціальної відповідальності та критерії її дотримання в корпорації. Стейкхолдери та їхня роль у соціальній відповідальності корпорації. Показники оцінки корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 8. Злиття і поглинання як форми корпоративного управління

Види і мотиви злиття та поглинання. Характеристика основних видів злиття та поглинання. Ринок злиття і поглинання. Сутність внутрішніх мотивів компаній до здійснення операцій злиття і поглинання. Особливості злиття і поглинання на світовому ринку і відмінність від вітчизняних. Основні передумови успіху процесу злиття і поглинання. Негативні наслідки злиття і поглинання. Суть корпоративних прав у процесі злиття і поглинання. Світові тенденції корпоративного злиття і

поглинання. Корпоративне право: злиття і поглинання. Нормативно-правові акти, які регламентують корпоративні права та регулюють процеси злиття і поглинання в Україні.

Тема 9. Ефективність та якість корпоративного управління

Стандарти корпоративного управління та критерії його ефективності. Основні переваги корпорації від впровадження стандартів корпоративного управління. Управління ефективністю корпорації. Основні ознаки ефективності корпоративного управління та фактори, що впливають на нього. Методики оцінки ефективності корпоративного управління. Основні принципи оцінювання корпоративного управління. Критерії якості корпоративного управління. Характерні ознаки якості корпоративного управління.

Тема 10. Корпоративне управління та інвестиційний процес

Корпоративне управління як важливий фактор інвестицій та економічного зростання. Планування та реалізація інвестиційних рішень на рівні корпорацій. Характеристика процесу прийняття та реалізації управлінських рішень корпорації. Типи планування інвестиційного процесу. Особливості стратегічного інвестиційного планування. Особливості стратегічного інвестиційного планування у вітчизняних корпораціях. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень. Концесійні форми взаємодії держави і корпорацій в інвестиційному процесі. Основні джерела фінансування концесійних проєктів.

Тема 11. Управління державними корпоративними правами

Корпоративний сектор держави та його структура. Фонд державного майна України в системі управління державними корпоративними правами. Основні завдання Фонду державного майна України. Механізм управління державними корпоративними правами. Особливості управління та обмеження розпорядження корпоративними правами держави. Оцінка ефективності управління корпоративними правами держави.

Тема 12. Цінні папери та їх контроль у корпоративному управлінні

Цінні папери акціонерного товариства. Цінні папери та їхня класифікація. Особливості формування ринку акцій. Емісія цінних паперів. Види цінних паперів. Набуття права власності на акції. Об'єкт права власності. Способи передачі іменних цінних паперів. Обіг цінних паперів.

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Корпоративне управління»

Разом: 120 год., лекції – 30 год, семінарські заняття – 16 год, індивідуальні заняття – ____ год, самостійна робота – 74 год, підсумковий контроль – ____ год.

Модулі	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2				
Назва модуля	Сутність та інфраструктура корпоративного управління						Корпоративне управління та регулювання діяльності акціонерних товариств				
Кількість балів за модуль	____ балів						____ балів				
Лекції	1	2		3		4	5	6	7	8	9
Теми лекцій	<i>Тема лекції 1</i>	<i>Тема лекції 2</i>		<i>Тема лекції 4</i>		<i>Тема лекції 6</i>	<i>Тема лекції 7</i>	<i>Тема лекції 8</i>	<i>Тема лекції 10</i>		
Теми семінарських занять									<i>Тема заняття 11</i>	<i>Тема заняття 12</i>	
Теми практичних занять		<i>Тема заняття 3</i>		<i>Тема заняття 5</i>				<i>Тема заняття 9</i>			<i>Тема заняття 13</i>
Теми лабораторних занять											
Самостійна робота	5 балів	5 балів		5 балів		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Тести	10 балів						10 балів				
ІНДЗ	30 балів										
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)										
Підсумковий контроль	Залік										

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Заліковий модуль 1. Сутність та інфраструктура корпоративного управління	
1	Корпоративне управління як фактор розвитку економіки	2
2	Концепції та моделі корпоративного управління.	2
3	Інституціональні засади корпоративного управління	2
4	Організаційні елементи корпоративного управління	2
5	Механізми корпоративного управління	1
	Заліковий модуль 2. Корпоративне управління та регулювання діяльності акціонерних товариств	
6	Інформаційна система корпорації	1
7	Корпоративна соціальна відповідальність	1
8	Злиття і поглинання як форми корпоративного управління	1
9	Ефективність та якість корпоративного управління	1
10	Корпоративне управління та інвестиційний процес	1
11	Управління державними корпоративними правами	1
12	Цінні папери та їх контроль у корпоративному управлінні	1
	РАЗОМ	16

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (2 бали);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (3 бали);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (3 бали);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (2 бали);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (3 бали);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (5 балів);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – 15 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	10 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	4 бали
Разом		30 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
24 – 30 та більше	відмінно	5	A	відмінно
16 – 23	добре	4	BC	добре
8 – 15	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 7	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Тематика ІНДЗ

1. Аналіз становища корпоративного управління в Україні. Антикризове управління в корпораціях.
2. Система корпоративного управління в Україні.
3. Акціонерне товариство в системі правових інституцій.
4. Порядок створення та реєстрації відкритого акціонерного товариства.
5. Переваги і недоліки акціонерного товариства. Нормативно-правове регулювання корпоративних відносин в Україні.
6. Корпоративна культура як чинник сучасного управління.
7. Формування дивідендної політики акціонерного товариства.
8. Роль держави у корпоративному секторі.
9. Основні тенденції розвитку корпоративного управління в Україні.
10. Типи та категорії цінних паперів акціонерного товариства.
11. Методи управління цінними паперами акціонерного товариства.
12. Формування принципів корпоративного управління.
13. Практика корпоративного управління в Україні.
14. Англо-американська модель корпоративного управління.
15. Західноєвропейська модель корпоративного управління.
16. Японська модель корпоративного управління.
17. Перехідна модель корпоративного управління.
18. Історичні передумови виникнення акціонерних товариств.
19. Акціонерні товариства в Україні.
20. Міжнародні стандарти практики корпоративного управління.
21. Розподіл прибутків акціонерного товариства.
22. Світовий досвід державного регулювання корпоративного сектора.
23. Державне регулювання корпоративного сектора в Україні.
24. Порядок внесення змін і доповнень до статуту акціонерного товариства.
25. Випадки, коли здійснюється перереєстрація акціонерного товариства.
26. Структура органів управління акціонерного товариства.
27. Роль спостережної ради в контролі діяльності акціонерного товариства.

4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота здобувачів освіти пов'язана із опрацюванням рекомендованої літератури та конспекту лекцій з метою поглиблення отриманих знань, вивчення питань, які не розглядалися під час аудиторних занять, підготовкою до практичних занять, поточних та модульних контрольних робіт. Звіти про самостійну роботу здобувачами освіти не подаються. Вивчення матеріалу, передбаченого робочою програмою дисципліни, перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань, тестування.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Корпоративне управління як фактор розвитку економіки	7
2	Концепції та моделі корпоративного управління	8
3	Інституціональні засади корпоративного управління	7
4	Організаційні елементи корпоративного управління	7
5	Механізми корпоративного управління	8
6	Інформаційна система корпорації	8
7	Корпоративна соціальна відповідальність	7
8	Злиття і поглинання як форми корпоративного управління	7
9	Ефективність та якість корпоративного управління	7
10	Корпоративне управління та інвестиційний процес	8
11	Управління державними корпоративними правами	7
12	Цінні папери та їх контроль у корпоративному управлінні	7
	Разом	89

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: ситуаційні вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із сучасною літературою та підручниками; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, само оцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать:

суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

- Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

- Методика викладання навчальної дисципліни - вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіо матеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал.

Також створюються текстові файли або аудіо матеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чуять мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо-та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість

здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із двох модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою.

	Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль ...		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	0,5	6	3	6	3		
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	0,5	4	2	4	2		
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	1	4	4	4	3		
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)							
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	1		4		4		
1.6. Виконання модульної роботи	5		5		5		
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15				15		
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10						
2.5. Участь у науковій конференції студентів і молодих вчених	5						

2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5					
Разом		-		-		-
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10						
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60						

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>

14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

Поточне тестування та самостійна робота																
Змістовий модуль 1					МК-I	Змістовий модуль 2							МК-II	ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	10	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	10	16	30	100
2	2	2	2	2			2	2	2	2	2	2				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Сутність поняття «корпоративне управління».
2. Поняття акції та її основні властивості.
3. Корпоративний сектор як основа сучасної економіки України.
4. Корпоративні відносини та корпоративні інтереси.
5. Порядок створення, збільшення і зменшення статутного капіталу.
6. Принципи сучасного корпоративного управління.
7. Учасники процесу корпоративного управління.
8. Основні майнові права акціонерів.
9. Типи акціонерних товариств, їхні спільні та відмінні риси.
10. Доцільність концентрації капіталу у вигляді придбання контрольного пакета акцій одного акціонерного товариства.
11. Основні завдання органів корпоративного управління.
12. Періодичність скликання загальних зборів, спільні та відмінні риси чергових і позачергових загальних зборів акціонерного товариства.
13. Переваги та недоліки акціонерної форми організації підприємства.
14. Право скликання загальних зборів акціонерів. Зміни до порядку денного загальних зборів.
15. Шляхи та порядок створення сучасного акціонерного товариства.
16. Процедура голосування на загальних зборах акціонерів. Бюлетені для голосування.
17. Поняття моделі корпоративного управління та їхні види.
18. Англо-американська модель корпоративного управління.
19. Формування української моделі корпоративного управління.
20. Порядок внесення та прийняття змін і доповнень до статуту.
21. Німецька модель корпоративного управління.
22. Вертикальна та горизонтальна підпорядкованість і взаємодія виборних органів акціонерного товариства.
23. Японська модель корпоративного управління.
24. Особливості українського корпоративного управління.
25. Міжнародні стандарти корпоративного управління та їхня структура.
26. Доцільність випуску привілейованих та простих акцій, їх оптимальні співвідношення.
27. Корпоративний контроль.
28. Корпоративна культура як важливий сучасний чинник ефективного корпоративного управління підприємствами.
29. Наглядова рада акціонерного товариства, необхідність її створення.
30. Принципи корпоративного управління Ради Організації економічного співробітництва і розвитку (РОЕСР).
31. Правління АТ (особливості створення і діяльності). Корпоративні комунікації.
32. Законодавче забезпечення створення та діяльності вітчизняних акціонерних товариств.
33. Ревізійна комісія АТ (створення і функції).

34. Корпоративний секретар та його функції в системі корпоративного управління.
35. Порівняльна характеристика прав власників простих і привілейованих акцій.
36. Компетенція і порядок проведення загальних зборів акціонерів.
37. Суб'єкти корпоративного управління.
38. Підстави та порядок ліквідації акціонерного товариства.
39. Місце Фонду державного майна України в сучасній системі корпоративних відносин в Україні.
40. Практична реалізація прав та управління акціонерним товариством.
41. Залежність прав акціонерів від розміру пакету акцій. Стандарти корпоративного управління та критерії його ефективності.
42. Методики оцінки ефективності корпоративного управління.
43. Сутність та складові елементи корпоративної соціальної відповідальності.
44. Депозитарна діяльність. Структура депозитарної системи в Україні.
45. Корпоративний сектор держави та його структура.
46. Система органів державного регулювання корпоративного сектору в Україні.
47. Механізм управління державними корпоративними правами.
48. Цінні папери акціонерного товариства.
49. Правове регулювання переходу права власності на акції.
50. Особливості реалізації державою права на участь в управлінні акціонерним товариством.
51. Реорганізація акціонерного товариства, процедура її проведення та види.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма.
2. Опорний конспект лекцій.
3. Орієнтовна тематика реферативних досліджень для ІНДЗ.
4. Матеріал для проведення практичних занять (ситуаційні вправи, задачі).
5. Комплект завдань для проведення заліку.
6. Методичні розробки до проведення семінарських занять.
7. Матеріали лекцій та семінарських занять для мультимедійних презентацій.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- наявність навчально-методичної літератури в електронному, друкованому форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

Акція – цінний папір без установленого строку обігу, що засвідчує майнову участь її власника у капіталі акціонерного товариства.

Акціонерні товариства (корпорації) бувають двох видів: закриті, акції яких розподіляються між акціонерами і не надходять у відкритий продаж, і відкриті (публічні), акції яких вільно продаються і купуються.

Андеррайтер (від англ. underwriter – передплатник) – торговець цінними паперами, котрий виступає від імені і за доручення емітента відповідно до укладеного з ним договору або викуповує в емітента цінні папери для їх наступного розміщення за передплатою.

Англо-американська модель корпоративного управління функціонування компанії здійснюється в інтересах власників-акціонерів, число яких достатньо велике. В даній моделі управління велика роль належить найманим менеджерам і раді директорів. Пріоритетною метою є фінансові показники діяльності компанії, а основною проблемою – взаємовідносини власників компанії і найманого менеджменту, спрямовані на побудову системи контролю за діями менеджерів і системи їх винагороди.

Боргові цінні папери – цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента сплатити у визначений строк кошти відповідно до зобов'язання.

Вексель – цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця виплатити після настання терміну визначену суму грошей власникові векселя (векселедержателеві).

Відкрита інформація містить відомості, призначені для вільного поширення серед необмеженого кола зацікавлених осіб.

Внутрішні корпоративні відносини – відносини між акціонерами і працівниками корпорації та менеджментом і працівниками корпорації.

Внутрішні корпоративні комунікації відбуваються всередині компанії і спрямовані на формування робочої атмосфери та уникнення конфліктних ситуацій у колективі.

Головна функція корпоративного управління – забезпечення діяльності корпорації в інтересах її власників (акціонерів), які надали фінансові ресурси для її розвитку, а також в інтересах інших зацікавлених осіб.

Дивіденд – дохід, що одержує акціонер на акції.

Емісія цінних паперів – це встановлена в законодавчому порядку послідовність дій емітента з випуску й розміщення цінних паперів.

Ефективне корпоративне управління – управління, яке дозволяє корпораціям реалізовувати свої потенційні можливості щодо залучення інвестицій, раціонального використання отриманих ресурсів, а також забезпечення підвищення вартості капіталу акціонерів.

Загальні збори акціонерів є найвищим органом управління, який представляє інтереси акціонерів та реалізовує їхнє право брати участь в управлінні справами корпорації.

Заставна корпоративна облігація – це юридичний документ, що підтверджує згоду корпорації заставити під свій борг землю, споруду та інше майно, яке їй належить і дає право кредитору на оволодіння заставленими активами у разі несплати боргу.

Злиття – це операція, спрямована на добровільне об'єднання господарюючих суб'єктів у нову структуру з метою збільшення масштабів діяльності.

Злиття і поглинання (mergers & acquisitions) є одним зі способів укрупнення бізнесу, розширення компанією своєї діяльності та сфери впливу на окремому ринку. Операції злиття і поглинання є найбільш зручним способом входження іноземного капіталу до вітчизняних суб'єктів господарювання.

Зміст відкритої інформації корпорації визначається нормами чинного законодавства та затверджується загальними зборами акціонерів за поданням наглядової ради; правління корпорації забезпечує своєчасне надання відкритої інформації на вимогу зацікавлених осіб.

Зовнішні корпоративні відносини – відносини корпорації з інвесторами та кредиторами, споживачами продукції, громадою, на території якої розташоване товариство, а також із державними органами та органами місцевого самоврядування.

Інвестиційний сертифікат – це частка в спеціальному фонді цінних паперів (інвестиційному фонді), яким керує інвестиційна компанія. Інвестиційний фонд

може бути складений за різними принципами – може включати тільки акції великих компаній або тільки облігації.

Індикатор успішності соціального розвитку корпорації – ступінь інтегрування принципів соціальної відповідальності в управлінську практику.

Іпотечні цінні папери – цінні папери, випуск яких забезпечено іпотечним покриттям та які посвідчують право власників на отримання від емітента належних їм коштів.

Казначейські зобов'язання – вид цінних паперів на пред'явника, що поширюються тільки на добровільних засадах серед населення, вони свідчать про вкладення коштів власником у бюджет і надають право на одержання фінансового доходу.

Кодекси корпоративного управління – зведення добровільно прийнятих стандартів та внутрішніх норм, що встановлюють і регулюють порядок корпоративних відносин.

Компоненти інвестиційного процесу: 1) мобілізація капіталу, 2) розподіл ресурсів і 3) моніторинг використання інвестиційних засобів.

Корпоративні комунікації – ефективні канали передачі важливої інформації, яка сприяє розвитку не лише компанії, але й особистому становленню її працівників.

Корпоративні облігації – це свідоцтво про надання їхнім власникам довгострокової позички корпорації, фірмі, підприємству, тобто це облігації, емітовані юридичними особами.

Корпоративна соціальна відповідальність – відповідальність корпорації перед усіма фізичними і юридичними особами, з якими вона взаємодіє та співпрацює, і перед суспільством загалом, щодо забезпечення соціального добробуту, підвищення соціального захисту та гарантування соціальної безпеки громадян.

Корпоративна соціальна відповідальність – рівні: відповідальність перед споживачем; відповідальність перед персоналом; відповідальність перед партнерами; відповідальність перед суспільством.

Корпоративний контроль – це управлінська функція корпорації, що полягає у відстеженні відхилень та корекції управлінських рішень, що впливають на баланс інтересів учасників корпоративних взаємовідносин.

Корпоративна культура – це добре сформована система керівних переконань, принципів і технологій у життєдіяльності підприємства.

Корпоративна культура регламентує поведінку людини і дає можливість прогнозувати її реакцію в критичних ситуаціях.

Корпоративна культура виявляється у філософії та ідеології управління, ціннісних орієнтаціях, віруваннях, очікуваннях, нормах поведінки.

Корпоративна культура-показник: формування між власниками контрольного пакета та іншими учасниками корпоративного управління відносин соціального партнерства, що означає рівне ставлення до всіх акціонерів даної корпорації.

Корпоративна етика є одним із інструментів менеджменту, які безпосередньо впливають на вартість компанії та забезпечують підвищення доходів компанії практично за відсутності яких-небудь фінансових вкладень.

Корпоративна етика – це сукупність етичних принципів і норм ділового спілкування, якими керуються в своїй діяльності компанія, її посадовці та працівники.

Корпоративне підприємство утворюється двома або більше засновниками за їхнім спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами на основі корпоративних прав.

Корпорація (від латинського слова «corporation» – співтовариство, об'єднання) – товариство, в якому на основі централізації капіталів здійснюється колективне присвоєння результатів виробничої діяльності.

Корпоративні відносини – сукупність економічних, юридичних та суспільних відносин у сфері функціонування корпоративного капіталу, зміст яких полягає у специфіці його відтворення.

Корпоративні права – це право власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку цієї особи, а також частки активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства.

Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Корпоративні права держави (КПД) – це право держави, частка якої існує і визначається в статутному капіталі господарського товариства, тобто право на участь в управлінні цим товариством, отримання певної частки його прибутку (дивідендів), активів у разі ліквідації.

Корпоративні секретарі (секретарі компанії) – у багатьох країнах сформовані професійні некомерційні об'єднання, основними цілями функціонування яких є сприяння секретарям у набутті знань і навичок, необхідних для ефективного виконання обов'язків; підвищення їхнього професійного рівня; консультування з різних питань.

Корпоративне управління – система, за допомогою якої спрямовують та контролюють діяльність господарського товариства.

Корпоративне управління – до показників, що відображають ступінь дотримання в компанії принципів, відносяться: ступінь захищеності прав акціонерів; ступінь розкриття інформації; рівень захисних заходів від поглинання компанії; рівень керівництва компанії; рівень корпоративної культури; рівень проведення аудиту та формування бухгалтерської звітності.

Корпоративне управління – до показників, що відображають ризики, належать: рівень ризику «розмивання» державної частки в статутному капіталі;

ступінь ймовірності банкрутства; рівень ризику реорганізації компанії; рівень ризику зміни корпоративної структури компанії; рівень ризику від недопущення представників міноритарних акціонерів у складі керівних органів.

Мета ефективного корпоративного управління – збалансування інтересів суб'єктів, які беруть участь у функціонуванні корпоративної структури. Ефективне корпоративне управління означає також максимізацію нерозподіленого прибутку і пропорційну виплату дивідендів.

Мета рейтингування корпоративного управління – об'єктивна, неупереджена оцінка рівня корпоративного управління в корпорації відносно міжнародної практики, у т.ч. оцінка того, наскільки добре механізм корпоративного управління враховує інтереси стейкхолдерів (зацікавлених сторін).

Модель корпоративного управління – сталий розподіл функцій управління і контролю в корпорації між власниками і менеджерами.

Механізм концесії передбачає надання державою права приватному інвестору здійснювати певні будівельні роботи, а також експлуатувати побудований об'єкт протягом певного періоду часу, який називається концесійним періодом.

Моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності: завдання – збір, накопичення, аналіз інформації про виконання суб'єктами управління функцій із управління об'єктами державної власності.

Наглядова рада представляє інтереси акціонерів у період між проведенням загальних зборів і в межах компетенцій, визначених статутом, контролює діяльність правління.

Німецька модель корпоративного управління характеризується високим ступенем концентрації акціонерного капіталу, домінуючою роллю банків при прийнятті корпоративних рішень, порівняно невеликою розпорошеністю акцій серед інвесторів. Розповсюджена в Західній Європі (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Нідерланди) і Північній Європі (Скандинавські країни), частково діє у Франції і Бельгії, знайшла застосування в окремих постсоціалістичних країнах Центральної і Східної Європи.

Німецька модель корпоративного управління – переваги: більш низька вартість залученого капіталу; орієнтація інвесторів на довгосторкові цілі; високий рівень стійкості компанії; чітке розмежування функцій управління і контролю.

Німецька модель корпоративного управління – недоліки: незначна роль фондового ринку як зовнішнього джерела контролю; висока ступінь концентрації капіталу, недостатня увага до міноритарних акціонерів; невеликий ступінь інформаційної прозорості, що ускладнює залучення інвестицій.

Норма прибутку на інвестиції – основний показник ефективності інвестицій корпорації.

Норма прибутку визначається відношенням чистого прибутку до обсягу продаж корпорації, а **швидкість обороту інвестицій** – відношенням обсягу продаж до суми капіталовкладень.

Об'єкти корпоративного управління в Україні – акціонерні товариства. Загальний об'єкт управління – корпоративні права, проте вони не можуть існувати без корпорації як цілісного суб'єкта господарювання-юридичної особи. Об'єктом

корпоративного управління є також державне майно, передане в статутні капітали господарських товариств, акції акціонерних товариств, що належать державі.

Облігація – цінний папір, що засвідчує внесення її власником коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений у ньому термін із виплатою фіксованого відсотка (якщо інше не передбачене умовами випуску).

Основна частина соціального звіту (включає аналіз діяльності підприємства за такими напрямками: екологія; освіта; соціальне забезпечення; соціально-економічний та культурний розвиток території; допомога вразливим верствам населення; взаємодія зі стейкхолдерами; боротьба з корупцією; формування культури ділової поведінки; благодійність; волонтерський рух).

Ощадний сертифікат – письмове свідчення банку про депонування коштів, що свідчить про право вкладника на одержання після закінчення встановленого терміну депозиту і відсотків по ньому.

Пайові цінні папери – цінні папери, які посвідчують участь їхнього власника у статутному капіталі (крім інвестиційних сертифікатів та сертифікатів ФОН), надають власнику право на участь в управлінні емітентом (крім сертифікатів ФОН) і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента.

Поглинання – операція, спрямована на заволодіння контрольним пакетом акцій і, як правило, має примусовий характер.

Похідні цінні папери (деривативи) – цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний із правом на придбання чи продаж протягом строку, встановленого договором, цінних паперів чи інших фінансових та/або товарних ресурсів.

Приватизаційні папери – це особливий вид державних цінних паперів, що підтверджують право власника на безкоштовне одержання в процесі приватизації частини державного майна державних підприємств, державного житлового і земельного фондів.

Приватизаційні цінні папери – цінні папери, які посвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду.

Рейдерство – це вороже поглинання акціонерних товариств, здійснене поза їх волею засобами і методами, які порушують чинне законодавство або не відповідають призначенню.

Рейтинг корпоративного управління – це незалежна стандартизована інтегрована оцінка практики управління корпорацією, яка виражається у значеннях узагальнюючих показників, склад яких визначається методикою рейтингування.

Ринковий ризик – це можливість отримання корпорацією збитків внаслідок зменшення вартості позицій компанії (портфелів, запасів товарів) при несприятливому зміні цін на її продукцію, курсів валют, цін на фінансові інструменти або відсоткових ставок.

Сімейна модель корпоративного управління або сімейний капіталізм та сімейні бізнес-групи розповсюджена практично в усіх країнах світу. Така система корпоративного управління досить часто зустрічається в країнах Азії та Латинської

Америци, Канаді, а також у Європейських країнах (Швеція, Італія, Франція). В даній моделі управління крупними корпораціями здійснюється членами однієї сім'ї, і контроль над бізнесом повністю належить їй. Капітал концентрується і розподіляється по сімейних каналах.

Сімейна бізнес-група – контроль над компаніями встановлюється за допомогою пірамідальної допомоги самої групи і перехресного володіння акціями.

Соціальна звітність є формою представлення інформації про соціальні аспекти діяльності компанії як зовнішнього, так і внутрішнього спрямування, зокрема за показниками охорони здоров'я та безпеки, трудових відносин, етики бізнесу, взаємовідносин із партнерами, соціального інвестування, охорони навколишнього середовища тощо.

Структура корпоративного управління передбачає формування упорядкованої сукупності компетентних органів управління, розподіл повноважень між ними та визначення рівня підпорядкованості в процесі підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень.

Сутність розкриття інформації в корпорації полягає у забезпеченні доступу зацікавлених осіб, у тому числі акціонерів, до повної, достовірної інформації про виробничо-господарську діяльність підприємства.

Суб'єкти корпоративних відносин-емітенти – це акціонерні товариства; акціонери, тобто інвестори; менеджери корпоративного підприємства; держава в особі органів державної влади і місцевого самоврядування; кредитори та інші зацікавлені особи.

Товаророзпорядчі цінні папери – цінні папери, які надають їх держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах.

Унітарне підприємство створюється одним засновником, який виділяє для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства.

Фонд державного майна України – центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, що реалізовує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Цінним папером є документ, що засвідчує з дотриманням установленної форми й обов'язкових реквізитів майнові права, здійснення або передача яких можливі тільки при його пред'явленні.

Цінні папери на пред'явника можуть свідчити про право власника лише при пред'явленні цінного паперу.

Цінні папери з фіксованим доходом – це боргові зобов'язання, в яких емітент зобов'язується виконати відповідні дії. Як правило, це обігова виплата грошової суми і відсоткової винагороди.

Шляхи забезпечення ефективності діяльності корпорації – формування успішної бізнес моделі корпорації, яка досягається через систему управління її вартістю; управління ризиками.

Якість корпоративного управління пов’язується із правильно прийнятими управлінськими рішеннями, які дозволяють максимально узгодити інтереси всіх акціонерів і зацікавлених сторін, забезпечують покращення операційної діяльності корпорації, дозволяють знизити вартість капіталу.

Японська модель корпоративного управління: характерні висока концентрація власності в руках середніх та великих акціонерів, широка практика перехресного володіння акціями між компаніями, що входять в «кейрецу». Банки відіграють виключно важливу роль і визначають діяльність кожної промислової групи. В цілому **японську модель** корпоративного управління можна охарактеризувати як повністю закриту, засновану на банківському контролі і фінансуванні.

Японська модель корпоративного управління – переваги: низька вартість залучення капіталу; орієнтація на довгострокові цілі; спрямованість компанії на високу конкурентоспроможність; високий коефіцієнт стійкості компаній.

Японська модель корпоративного управління – недоліки: складнощі в залученні інвестицій; абсолютне домінування банківського фінансування; слабка інформаційна прозорість компаній; недостатня увага до прав міноритарних акціонерів.

8.3 Рекомендована література

Основна

Основні:

1. Кричковська А. М., Яремко І. Й. Корпоративне управління: конспект лекцій. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. — 186 с..
2. Основи корпоративного управління : навчальний посібник. / Укладачі: І. О. Захарова, С. С. Денежников [За. заг. ред. І. О. Захарової]. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. 80 с.
3. Задихайло Д.В., Кравчук Ю.Б. Корпоративне управління : навч. посібник. Харків : Право, 2021. 400 с.
4. Журавльов В.І. Корпоративне управління в Україні : проблеми та перспективи. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2023. 260 с.
5. Онищенко С. В., Нестеренко А. В. Корпоративне управління в умовах цифровізації. — Полтава: ПНТУ, 2022. — 212 с.

Додаткові:

1. Стефанюк І.О. Корпоративне управління в системі забезпечення економічної безпеки. Львів : Видавництво Львівського університету, 2020. 304 с.
2. Онищенко С.В., Нестеренко А.В. Корпоративне управління в умовах цифровізації. Полтава : ПНТУ, 2022. 212 с.
3. Лаптев С. М. Корпоративне управління: Навчальний посібник. — Суми: Університетська книга, 2023. — 256 с.

4. Меркулов О. М. Основи корпоративного управління. — Одеса: Одеська національна академія, 2020. — 210 с.

5. Даниленко О.А. Критерії оцінки результативності управління соціальною відповідальністю на стадіях життєвого циклу розвитку організації / О. А. Даниленко [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mev-hnu.at.ua/load/mizhnarodna_naukovo_praktichna_internet_konferencija/1formuvannja_ta_ocinka_efektivnosti_funkcionuvannja_mekhanizmiv_upravlinnja_dijalnistju_pidpriemstv/2-1-0-51

6. Кудряшова С. В. Корпоративне управління в контексті сталого розвитку. — Одеса: Атлант, 2021. — 250 с.

7. Коваленко Д.О. Корпоративне управління : курс лекцій. Дніпро : ДДТУ, 2021. 150 с

Нормативно-правові акти:

1. Глобальний договір ООН (UNGlobal Compact, 2000) www.globalcompact.org.ua. Загальна декларація прав людини : Прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України / Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Режим доступу: <https://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

2. Конституція України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ufpp.gov.ua/content/PDF/zakonodavstvo/konstitychiya.pdf>.

Закони України: «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>

2. Закон України «Про колективні договори і угоди» // Відомості Верховної Ради. 1993. №. 36. С. 361.

3. Кодекс законів про працю України. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>.

4. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. Женева : МБП, 1999. У 2 т. 242 с.

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Режим доступу: <https://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

6. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. Женева : МБП, 1999. У 2 т. 242 с.

7. Господарський кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

8. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.

9. Закон України «Про цінні папери та фондову біржу». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

10. Про затвердження Принципів корпоративного управління: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014 № 955. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14>.

11. Закон України «Про Акціонерні товариства». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

12. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : закон України від 30.10.1996 № 448 / 96 – ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №. 51.

8.3. Інформаційні ресурси

1. Інтернет-сторінка, присвячена Глобальному Договору ООН. Режим доступу: <https://www.unglobalcompact.org/Portal/Default.asp?>
2. Інтернет-сторінка, присвячена питанням розвитку СВБ в Азії (CSR Asia). Режим доступу: <https://www.csr-asia.com/index.php?linksid=9>.
3. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про Глобальні принципи Саллівана. Режим доступу: <https://www.globalsullivanprinciples.org>.
4. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про Глобальну ініціативу щодо звітності (GRI). Режим доступу: <https://www.globalreporting.org>.
5. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про індекси Domini 400 Social Index. Режим доступу: <https://www.sustainability-index.com>.
6. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про Стандарти Саншайн. Режим доступу: <https://www.stakeholderalliance.org/sunstds.html>.
7. Офіційний сайт глобальної некомерційної організації Бізнес заради соціальної відповідальності. Режим доступу: <https://www.bsr.org>.
8. Офіційний сайт Інституту Етики Бізнесу. Режим доступу: <https://www.ibe.org.uk>.
9. Офіційний сайт Світової Ділової Ради для Сталого Розвитку. Режим доступу: <https://www.wbcsd.org>.
10. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://minfin.kmu.gov.ua>.
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Режим доступу: <https://www.ssmc.gov.ua/>.
13. Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Режим доступу: <https://www.ier.com.ua>.

8.4. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. Управління організацією. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/management-of-the-organization/> .
2. Економіка для всіх. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ekonomika-dlya-vsih/>.
3. Онлайн Програма розвитку з корпоративного управління: Від менеджменту до наглядової ради <https://eba.com.ua/event/onlajn-programa-rozvytku-z-korporatyvnogo-upravlinnya-vid-menedzhmentu-do-naglyadovoyi-rady-2023-08-03-12-05/>

8.5. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Вісник Університету «Україна». Серія: Економіка, менеджмент, маркетинг – <https://economics.com.ua/archive>.

2. Економіка, управління та адміністрування: науковий журнал.
<https://ema.ztu.edu.ua/>

3. Економіка та держава: науковий журнал <http://www.economy.in.ua/>

4. Економіка, підприємництво, менеджмент: науковий журнал
<https://eem.com.ua/uk>

8.6. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Microsoft Word	для створення та редагування документів	придбані ліцензії
Google Chrome	отримання доступу до інформації з Інтернету	вільний доступ в Інтернеті
PowerPoint	для створення слайдових презентацій	придбані ліцензії
Prezi	для створення інтерактивних презентацій в режимі онлайн	вільний доступ в Інтернеті
Canva	для створення презентацій	вільний доступ в Інтернеті
Microsoft Excel	для обробки даних	придбані ліцензії
ZOOM	для відеоконференцій, обміну повідомленнями та спільного використання документів	вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, крейда
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, кафедральний ноутбук	приміщення аудиторного фонду, доступ до Інтернету, проектор для ІНДЗ